

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden 21 december 1970)

Nr. 6

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting
1969-1970)

Algemeen

De inhoud van het voorlopig verslag is voor de ondergetekende aanleiding nogmaals de redenen uiteen te zetten die hem hebben bewogen het onderhavige wetsontwerp in te dienen.

Zijn ambtsvoorgangers hebben evenals de ondergetekende het tweede lid van artikel 36e van het Wetboek van Koophandel gedurende veertig jaren zodanig uitgelegd dat de Minister van Justitie verplicht is de verklaring van geen bezwaar te weigeren, indien redelijkerwijze is te verwachten dat de vennootschap wordt opgericht met onoirbare bedoelingen dan wel dat de vennootschap spoedig zal failleren. Deze verwachtingen worden afgeleid uit de antecedenten van de personen die bij de oprichting betrokken zijn. Gedurende een lange reeks van jaren stelde het departement naar deze antecedenten slechts een onderzoek in, indien de voorhanden zijnde stukken daartoe aanleiding gaven, bij voorbeeld wanneer daaruit bleek dat geen der bij de oprichting betrokken personen werkzaam was op het gebied waarop de vennootschap zich zou gaan bewegen.

In 1967 is gebleken dat een aantal vennootschappen was opgericht met de bedoeling om te zwendelen. Naar aanleiding daarvan zijn maatregelen getroffen om herhaling zoveel mogelijk te voorkomen. Ten onrechte is toen gesproken en geschreven over verscherping van het preventieve toezicht. Dit immers zou betekenen dat de toepassingscriteria waren verscherpt. Daarvan is evenwel in het geheel geen sprake geweest. De in 1967 genomen maatregelen betekenden slechts een intensivering van het bestaande preventieve toezicht. De maatregelen hielden namelijk in dat niet meer incidenteel, maar systematisch een onderzoek wordt ingesteld naar de antecedenten van de bij de oprichting betrokken personen. Daartoe houdt het departement een kaartsysteem bij waarin de personen zijn opgenomen die gedurende de laatste acht jaren in staat van faillissement verklaard zijn en personen die in deze periode als bestuurder of commissaris betrokken zijn geweest bij één of meer faillissementen van rechtspersonen. De voor dit kaartsysteem benodigde gegevens worden overgenomen uit openbare registers, zoals de faillissementsregisters en handelsregisters en uit de *Nederlandse Staatscourant*. Daarenboven gaat het departement sedert 1967 systematisch na of bij de oprichting betrokken personen strafrechtelijk zijn veroordeeld. De Minister van Justitie ontvangt ingevolge artikel 11, eerste lid, sub 3°, van de Wet op de Justitiële documentatie inlichtingen van de justitiële documentatiedienst. Te dezer zake wordt slechts acht geslagen op de gegevens die nog in de strafregisters voorkomen (derhalve over de in artikel 4 van die wet bedoelde veroordelingen voor zover de strafbladen niet ingevolge de artikelen 6 en 7 zijn verwijderd). Indien het departement op grond van de door bovenbedoeld onderzoek verkregen inlichtingen over meer gegevens wil beschikken, zal het in geval van faillissement in den regel inlichtingen inwinnen bij de instrumenterende notaris en in geval van strafrechtelijke veroordelingen het advies vragen van het openbaar ministerie. Het departement doet dit laatste slechts indien de strafrechtelijke antecedenten van dien aard zijn, dat zonder nadere gegevens niet tot verlening van de verklaring van geen bezwaar kan worden overgegaan. Wordt door het openbaar ministerie een nader onderzoek ingesteld, dan

worden de verzoekers steeds gehoord. Nadat het onderzoek is voltooid, wordt de beslissing genomen. De toetsingscriteria zijn dezelfde als die welke sedert tientallen jaren zijn gehanteerd. Deze criteria zijn opgenomen in het advies van de commissie Van der Grinten; dit gedeelte van het advies is volledig afgedrukt in de memorie van toelichting.

De ondergetekende heeft niet de illusie dat het beleid zoals het tot dusver is gevoerd, een waterdicht systeem is tot wering van ongewenste vennootschappen. De preventieve werking moet echter niet worden onderschat.

Een aantal personen dat met onoirbare bedoelingen een of meer vennootschappen zou hebben willen oprichten, zal daarvan weerhouden zijn juist door het bestaan van het preventieve toezicht. Het is uiteraard niet vast te stellen hoeveel vennootschappen dientengevolge niet zijn opgericht. Het komt nogal eens voor dat een verzoek om een verklaring van geen bezwaar wordt ingetrokken, zodra de verzoekers merken dat een onderzoek wordt ingesteld. Zo trok onlangs een persoon die de gewoonte had ondernemingen van failliete personen op te kopen en onder te brengen in vennootschappen, waarvan er spoedig een aantal faillieerden, verzoeken om de verklaring van geen bezwaar ten aanzien van vijftien verschillende vennootschappen in, nadat hij was gehoord. Het aantal verzoekschriften dat naar aanleiding van enig onderzoek is ingetrokken, is ten departemente niet geregistreerd.

Wat het inschakelen van stromannen betreft, dit is moeilijker dan men op het eerste gezicht zou denken. Het is niet zo eenvoudig stromannen te vinden omdat bonafide personen er weinig voor voelen om als oprichter, eerste bestuurder of commissaris van een zwendelvennootschap hun reputatie op het spel te zetten. De kring waarbinnen malafide personen stromannen kunnen zoeken is beperkt, omdat bekend is, dat het departement een onderzoek pleegt in te stellen indien geen der bij de oprichting betrokken personen werkzaam is op het gebied, waarop de vennootschap zich blijkens haar statutaire doelomschrijving zal gaan bewegen. Tenslotte zal de notaris, indien hem blijkt dat malafide personen met stromannen werken, zijn ministerie weigeren.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State heeft de Kroon beslist dat het sedert vele tientallen jaren gevoerde beleid, zoals dat hierboven is uiteengezet, niet gebaseerd is op de toetsingscriteria van artikel 36e, tweede lid, van het Wetboek van Koophandel. Het gevolg van deze beslissing zou moeten zijn, dat het beleid wordt gewijzigd. Zou niet alsnog de basis in de wet worden neergelegd, dan zou een niet onaanvaardbaar aantal naamloze vennootschappen worden opgericht die zullen worden gebruikt voor ongeoorloofde doeleinden of waarvan de werkzaamheid zal leiden tot benadeling van haar schuldeisers. Zo zouden aan de hierboven bedoelde persoon die verzoeken introk ten aanzien van vijftien naamloze vennootschappen, de verklaringen van geen bezwaar niet meer kunnen worden onthouden. De oprichting van vennootschappen die haar crediteuren zullen benadelen zal niet alleen de over het algemeen goede reputatie die de Nederlandse naamloze vennootschap in het buitenland geniet, schaden, maar evenzeer een aantal personen het slachtoffer doen zijn, omdat zij hun vorderingen niet zullen kunnen verhalen. De op dit punt opgedane ervaringen leren dat meestentijds kleine zelfstandigen en werknemers daardoor gedupeerd worden. Bij het preventieve toezicht moet rekening worden gehouden met de belangen van de oprichters maar evenzeer met de belangen van derden. Dit toezicht moet mede gericht zijn op het weren van naamloze vennootschappen waaraan bepaalde personen voor het uitvoeren van kwalijke praktijken behoefte hebben.

Was er tot 1964 geen enkele beroepsmogelijkheid tegen de beslissing op aanvragen om de verklaring van geen bezwaar, sindsdien staat daartegen beroep open op de Kroon, doch alleen op de gronden vermeld in artikel 4 van de Wet Beroep administratieve beschikkingen. Bij nadere overweging is de ondergetekende tot de conclusie gekomen dat voor een zodanige beperking van de beroepsgronden geen goede reden bestaat en dat thans nog een belangrijke stap verder moet worden

gegaan. Het beleid zal in zijn volle omvang moeten kunnen worden getoetst. Daarom is in bijgaande nota van wijzigingen voorgesteld vol beroep op de Kroon open te stellen. Dit geeft een grotere rechtsbescherming dan de overbrenging van het beroep naar een rechterlijk college omdat dit zich zou moeten beperken tot een toetsing van de rechtmatigheid der afwijzing. Bij het voorgestelde vol beroep is een volledige waardering van de feiten mogelijk. In verband hiermede wordt van beschikkingen als bedoeld in artikel 45d van het Wetboek van Koophandel eveneens vol beroep op de Kroon voorgesteld.

Na deze inleiding wil de ondergetekende thans overgaan tot beantwoording van de vragen in het voorlopig verslag, voor zover deze niet reeds hierboven zijn beantwoord.

Door een groot deel van de commissie is gevraagd waarom de voorgestelde toetsingsgronden niet tevens als ontbindingsgronden zijn opgenomen in het wetsontwerp 10 400 en of het zelfs niet beter is op grond van gebleken gebruik voor ongeoorloofde doeleinden of benadeling van schuldeisers tot ontbinding over te gaan dan bij de behandeling van een aanvraag om de verklaring van geen bezwaar te gaan werken met toch altijd moeilijk bewijsbare vermoedens inzake voornemens of als gevolg van antecedenten.

Naar het oordeel van de ondergetekende zijn de ontbindingsgronden voor rechtspersonen terecht altijd enger geweest dan de gronden waarop door het preventieve toezicht het oprichten van rechtspersonen kan worden tegengegaan. Immers bij het vaststellen van ontbindingsgronden dient men er rekening mee te houden, dat het gaat om een rechtspersoon bij het voortbestaan waarvan rechtmatige belangen van derden zijn betrokken. Indien het gevaar van misbruik een ontbindingsgrond zou vormen, dan zouden deze belangen van derden in het gedrang komen. Bestaat de vennootschap éénmaal, dan brengt de omstandigheid dat zij deelneemt aan het rechtsverkeer, mede, dat zij eerst ontbonden kan worden, wanneer gebleken is, dat zij niet aan haar verplichtingen kan voldoen, of feitelijk werkzaam is geweest in strijd met de openbare orde of de goede zeden. Het voorgestelde preventieve toezicht is er op gericht de benadeling van crediteuren te voorkomen. Deze benadeling wordt mede veroorzaakt door het feit, dat oprichters, bestuurders en commissarissen in beginsel niet aansprakelijk zijn voor de handelingen van de vennootschap. Het weigeren van de verklaring van geen bezwaar betekent voor de daarbij betrokken personen niet een verbod om zaken te doen doch om zaken te doen zonder persoonlijke aansprakelijkheid.

Op de vraag of het voorgestelde preventieve toezicht effectief is en of degenen die werkelijk kwaad willen, zich toch niet via stromannen kunnen redden, is in de inleiding reeds ingegaan.

Het aan het woord zijnde deel van de commissie constateert dat notarissen geen opsporingsambtenaren zijn. Inderdaad worden van hen geen opsporingsactiviteiten gevraagd of verwacht. De richtlijnen voor het beoordelen van oprichtingen en van statutaire wijzigingen van naamloze vennootschappen bepalen in par. 5:

„Het Departement gaat er van uit dat de notaris het verzoekschrift niet zal ondertekenen indien hij weet of redenen heeft om aan te nemen dat één of meer bij de oprichting betrokken personen niet betrouwbaar of financieel niet solide zijn en voorts dat de notaris, indien hij een bij de oprichting betrokken persoon niet kent, dit aan het Departement zal meedelen”.

Het antecedentenonderzoek beperkt zich in den regel tot de gegevens uit de registers. In de enkele gevallen dat een verdergaand onderzoek noodzakelijk is, wordt de betrokkene daarvan altijd in kennis gesteld en in de gelegenheid gesteld de gerezen bezwaren te weerleggen. Bovendien kan hij in beroep de gegevens aantasten.

Ook is gevraagd welke concrete maatstaven de Minister wil aanleggen voor de objectieve beoordeling van subjectieve bedoelingen van personen die in de vennootschap een leidende rol zullen vervullen en voorts hoe hij de voornemens van aspirant-oprichters van een n.v. te weten denkt te komen. In

het gering aantal zaken waarin deze maatstaven moeten worden aangelegd, kan men de subjectieve bedoelingen van bepaalde personen nooit met absolute zekerheid kennen. Dat neemt evenwel niet weg dat men die bedoelingen meestal met een zeer grote mate van zekerheid kan afleiden uit de beschikbare gegevens. Deze kunnen niet alleen faillissementen en strafrechtelijke veroordelingen betreffen, doch ook bestaan uit verklaringen van bij het onderzoek gehoorde personen en de reactie daarop van de verzoekers. Concrete maatstaven zijn, gezien de grote variëteit van denkbare gevallen, niet te geven. Dit betekent niet dat een objectieve beoordeling niet mogelijk zou zijn.

Op enige plaatsen in het voorlopig verslag wordt in verschillende bewoordingen gevraagd wat de minister verstaat onder personen die, zonder een formele band met de vennootschap te hebben, daarin toch een leidende rol zullen spelen, en waaruit blijkt dat dit het geval is. De ondergetekende beschouwt als zodanig iedere persoon die, zonder orgaan van de vennootschap te zijn, toch in feite aan de vennootschap leiding zal geven. Als voorbeeld noemt de ondergetekende het geval dat twee, net meerderjarig geworden kinderen van een „ongewenst” persoon, een vennootschap willen oprichten met de bedoeling hun vader de feitelijke leiding van het bedrijf over te laten. De rol van de kinderen die niet in de vennootschap werkzaam zullen zijn, doch in loondienst bij derden blijven, beperkt zich dan tot het formeel optreden als bestuurder, hetgeen in feite neerkomt op optreden als stroman. Dat zulks het geval is, blijkt veelal uit het onderzoek dat wordt ingesteld, indien geen der bij de oprichting betrokken personen werkzaam is op het gebied waarop de vennootschap zich zal gaan bewegen.

Een groot aantal andere leden van de Commissie vraagt of het feit dat de Kroon in twee gevallen het gevoerde beleid in strijd achtte met de wet voldoende grond is voor de voorgestelde wetswijziging. De ondergetekende beantwoordt deze vraag bevestigend. Ook zijn er slechts twee beslissingen van de Kroon; het gevolg daarvan is, dat het tot nu toe gevoerde beleid niet kan worden voortgezet. Dezelfde leden werpen op, of het „freies Ermessen” van de administratie nu zover moet worden uitgebreid, dat praktisch geen grens aan haar beslissend optreden door de rechter kan worden gesteld. Voorop moge worden gesteld, dat het hier niet gaat om „freies Ermessen” in de klassieke zin van het woord. Men kan op dit terrein als ook op andere terreinen wel spreken van vage normen. Het ontwerp beoogt juist deze normen te verduidelijken. Daardoor wordt de vrijheid van de administratie eerder beperkt dan uitgebreid. Bovendien zal door het thans voorgestelde volle beroep op de Kroon, deze het gevoerde beleid voortaan in volle omvang kunnen beoordelen.

De hier aan het woord zijnde leden vragen voorts of de aangekondigde richtlijnen ten aanzien van de begrippen „goede zeden en openbare orde” reeds zijn vastgesteld en gepubliceerd, c.q. welke criteria de minister zich voorstelt aan te leggen. Deze richtlijnen zijn door de ondergetekende nog niet vastgesteld. Dit was ook niet wel mogelijk, nu onder verantwoordelijkheid van de ondergetekende bij Koninklijk besluit is beslist dat het tot dusver gevoerde beleid niet op de wet gebaseerd is. De hier bedoelde richtlijnen kunnen eerst worden vastgesteld zodra het wetsontwerp tot wet is verheven. Het concept van deze door de Commissie van advies ontworpen richtlijnen is volledig gepubliceerd in de memorie van toelichting.

Deze leden constateren verder, dat „ernstig gevaar dat haar werkzaamheid zal leiden tot benadeling van haar schuldeisers” ook een oordeel kan inhouden over de kansen van de bedrijfstak. De ondergetekende deelt deze opvatting niet. Dat de werkzaamheid zal leiden tot benadeling van schuldeisers mag volgens de voorgestelde tekst slechts worden afgeleid uit onoibare voornemens of uit ongunstige antecedenten van de bij de oprichting betrokken personen. Een oordeel over de kansen van de bedrijfstak komt derhalve niet aan de orde.

Naar aanleiding van de vraag waarom het ontwerp een dubbel criterium heeft, namelijk dat of de vennootschap of de

akte strijdt met de goede zeden of de openbare orde heeft de ondergetekende de in het ontwerp voorgestelde afwijzingsgronden nader bezien. Hij is daarbij tot de conclusie gekomen dat het criterium dat de vennootschap strijdt met de goede zeden of de openbare orde in het huidige artikel 36e de basis vormde voor het antecedentenonderzoek en de daarop gebaseerde afwijzingen. Nu deze basis in het ontwerp een zelfstandig criterium is, kan het meer algemene criterium, dat de vennootschap in strijd is met de goede zeden of de openbare orde, vervallen. Bij nota van wijziging is het ontwerp met het bovenstaande in overeenstemming gebracht.

Verder wordt de vraag gesteld wat de betekenis is van de woorden „of de aan de wet ten grondslag liggende beginselen”. De ondergetekende merkt hierbij op dat deze woorden overgenomen zijn uit artikel 2.3.1.6 van het nieuw Burgerlijk Wetboek. Zie hieromtrent de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer inzake Boek 2 (Zitting 1957-1958 - 3769 ad artikel 2.3.1.6), ook te vinden bij Van Zeben, Parlementaire geschiedenis van het nieuw Burgerlijk Wetboek, Boek 2, blz. 558. De aangehaalde woorden hebben niet te maken met een onderzoek naar de antecedenten van de oprichters doch zij zijn geschreven met het oog op toetsing van de akte aan de openbare orde. Daar dit criterium reeds in artikel 2.3.1.6 genoemd werd, was het eigenlijk overbodig daarin ook „de aan de wet ten grondslag liggende beginselen” als toetsingsgrond op te nemen. Deze toetsingsnorm is dan ook bij de nota van wijzigingen geschrapt.

Voorts is de vraag gesteld of het nu zo nodig was de in de bijlage bij de memorie van toelichting bedoelde C te belletten directeur te worden van een n.v., hetgeen, zo constateerde men, trouwens niet zou kunnen, want hadden A en B al een vennootschap gehad, dan hadden zij C zonder tussenkomst van het departement tot directeur kunnen benoemen. Is, zo wordt gevraagd, het trouwens zo zeker dat benadeling van crediteuren voor de deur staat, omdat het denkbaar zou zijn dat C, die op z'n eentje niet in die branche heeft kunnen slagen, het met de geldschieters A en B wel zou kunnen. In het in de bijlage van de memorie van toelichting bedoelde geval richtten A en B de vennootschap op ten behoeve van C. Uit niets blijkt dat A en B tot oprichting van een naamloze vennootschap zouden zijn overgegaan, indien C geen bestuurder daarvan had willen worden. De ondergetekende merkt op dat deze ruim f 392 000 schuld uit zijn faillissement had overgehouden. In de vennootschap brachten A en B tezamen f 5000 in, waarvan f 4000 in contanten en een kantoorinventaris ter waarde van f 1000. Gezien deze bedragen kan men A en B moeilijk als geldschieters beschouwen. Van de activiteiten van de op 26 mei 1970 opgerichte vennootschap is de ondergetekende niets bekend.

De gegevens vermeld in de bijlage van de memorie van toelichting zijn concludent met betrekking tot de voorgestelde wetswijziging. Voortzetting van het sinds jaar en dag gevoerde toetsingsbeleid is alleen mogelijk door wetswijziging.

De vraag wordt gesteld of de behandeling van het beroep van de in de bijlage bedoelde zaak ongeveer 2 jaar en 4 maanden heeft geduurd en of de ondergetekende het er mee eens is dat dit onaanvaardbaar lang is. Dezelfde leden vragen of de ondergetekende kan bevorderen dat de tijd tussen het indienen van het beroepschrift en zijn verweerschrift in het algemeen niet langer dan drie maanden zal zijn. De behandeling van de zaak heeft inderdaad ongeveer twee jaar en vier maanden geduurd. De ondergetekende erkent dat deze behandelingsduur in het algemeen te lang is maar meent dat zij in dit geval vanwege het principiële aspect van de zaak niet onaanvaardbaar lang genoemd kan worden. Hij zal bevorderen dat het indienen van zijn verweerschrift in het algemeen zal geschieden binnen drie maanden na ontvangst van het beroepschrift.

De vraag wordt gesteld of het nieuwe artikel 36e ook zal gelden voor de besloten vennootschap. Uit artikel 57c van het ontwerp besloten vennootschap (Zitting 1969-1970 - 10 689) blijkt dat die vraag bevestigend moet worden beantwoord. De ondergetekende ziet geen reden op dit punt verschil te maken

tussen de naamloze vennootschap en de besloten vennootschap. Als verwacht moet worden dat schuldeisers benadeeld zullen worden, doet het er niet toe of benadeling geschiedt door een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap. Van het standpunt van de schuldeiser bezien is dit onderscheid niet relevant. De reden waarom de verklaring van geen bezwaar aan de oprichting van een besloten vennootschap zou worden onthouden, is dezelfde als bij een naamloze vennootschap, namelijk dat aangenomen moet worden dat er ernstig gevaar bestaat voor benadeling van schuldeisers indien de oprichting zou worden voltooid. Overigens is de regeling van de besloten vennootschap bij dit ontwerp niet aan de orde.

Naar aanleiding van de in het verslag geciteerde opvattingen van prof. mr. W. C. L. van der Grinten zij opgemerkt, dat in het rapport van de commissie welke de richtlijnen voor het beoordelen van oprichtingen en van statutenwijzigingen van naamloze vennootschappen heeft voorbereid, hij niet van een afwijkende opvatting heeft gegeven.

De vraag wordt gesteld of iemand wiens faillissement b.v. één jaar voor het oprichten van een n.v. is beëindigd, ongeschikt wordt geacht en of het verschil maakt op welke wijze dat faillissement beëindigd is. Voorts vraagt men of de redenen waarom iemand failliet is gegaan in de beoordeling worden betrokken en zo ja, welke dan de criteria zijn. Het feit dat iemands faillissement één jaar voor het oprichten van een n.v. beëindigd is, levert op zichzelf geen grond op om de verklaring van geen bezwaar te weigeren. Het tekort waarmee het faillissement is geëindigd, wordt steeds in de beoordeling betrokken. De oorzaak voor het faillissement speelt bij de beoordeling eveneens een rol. De ondergetekende moge in dit verband verwijzen naar hetgeen in het advies van de commissie-Van der Grinten dienaangaande is vermeld, zie de memorie van toelichting. blz. 2, linkerkolom, ad a.

gevraagd wordt hoe het verschil in behandeling tussen iemand die failliet is verklaard en iemand met wie dat niet het geval is geweest, te rijmen is met het feit dat faillissement niet meer diffamerend wordt geacht te zijn. Hoewel het faillissement niet diffamerend werkt, betekent dit niet dat op het feit dat iemand failliet is geweest geen acht geslagen zou mogen worden. In deze richting wijst artikel 19 van de Faillissementswet krachtens welke bepaling de voornaamste gegevens van het faillissement in een register moeten worden vermeld. Dit register is voor een ieder ter inzage.

Voorts wordt gevraagd of het niet mogen oprichten van een naamloze vennootschap niet een soort straf is die in het Wetboek van Strafrecht zou thuishoren. De ondergetekende merkt op dat, indien de stellers van de vraag hebben bedoeld het niet mogen oprichten van een naamloze vennootschap als bijkomende straf in het Wetboek van Strafrecht op te nemen, dan slechts zelden op grond van de antecedenten van de oprichters de oprichting van een naamloze vennootschap achterwege zou blijven. Immers de gronden waarop volgens het ontwerp een verklaring van geen bezwaar kan worden onthouden, houden slechts zeer ten dele met strafbare feiten verband. Het onthouden van een verklaring van geen bezwaar is niet een gevolg van overschrijding van een strafrechtelijke norm, maar een preventieve maatregel. De wetgeving kent dergelijke maatregelen trouwens in tal van bepalingen, die het verlenen van vergunningen, ontheffingen of dispensaties regelen. Meestal is het doel daarvan – zoals óók in dit ontwerp – het voorkomen dat de belangen van derden in gevaar worden gebracht.

gevraagd wordt welke niet-vermogensrechtelijke delicten bij de beoordeling zullen worden betrokken indien in verband met de aard van het delict met de mogelijkheid van herhaling rekening moet worden gehouden. Dergelijke delicten zullen slechts in de beoordeling worden betrokken indien zij misdrijven zijn en tevens verwacht moet worden dat zij in het kader van de werkzaamheid van de vennootschap opnieuw zullen worden gepleegd. Ook deze beleidslijn bestaat al van oudsher. Ofschoon zij hoogst zelden is gehanteerd, is handhaving er van nodig om te verhinderen dat vennootschappen worden opgericht, die in de sfeer van de criminaliteit dreigen

te komen. Voorts vraagt men wat in dit verband bedoeld is met de akte van een vennootschap strijdig met de openbare orde of de goede zeden. Of de akte in strijd is met de openbare orde of de goede zeden, moet worden beoordeeld naar de inhoud van de akte. De omstandigheid of delicten zijn begaan, staat hierbuiten.

Op de vraag of de ondergetekende een verklaring van geen bezwaar zou geven ten aanzien van een vennootschap tot exploitatie van een gebouw waarin een sociëteit voor homofielen is gevestigd, antwoordt de ondergetekende dat aan zodanige vennootschap geen andere eisen zullen worden gesteld dan aan vennootschappen die gebouwen gaan exploiteren waarin andere sociëteiten zijn gevestigd. De exploitatie van een sociëteit voor homofielen is op zichzelf niet in strijd met de goede zeden.

Verspreide vragen

De ondergetekende meent dat het niet inconsequent is dat in de invoeringswet van het Tweede Boek van het Nieuw Burgerlijk Wetboek de preventieve goedkeuring voor verenigingen wordt afgeschaft en dat nu wordt voorgesteld de toetsingsnorm bij de verklaring van geen bezwaar inzake naamloze vennootschappen te verduidelijken. Anders dan de vereniging is de naamloze vennootschap een kapitaalsassociatie die aan het financieel-economische verkeer deelneemt en in het economische leven een rol speelt. De vereniging daarentegen heeft in de eerste plaats een ideëel, althans een niet-economisch doel. De ondergetekende acht het van belang dat vooraf wordt nagegaan of de naamloze vennootschap voor deze rol in het economisch leven is toegerust. Ten deze is van groot belang dat de Nederlandse wetgeving op de naamloze vennootschap op een aantal punten niet ver in details daalt. Dit houdt mede verband met het bestaan van het departementaal toezicht en maakt dat ook noodzakelijk. De betekenis daarvan kan worden afgeleid uit de onlangs verschenen Richtlijnen voor het beoordelen van oprichtingen en van statutenwijzigingen van naamloze vennootschappen (Staatsuitgeverij 1970).

Men zou gaarne vernemen op welke wijze de grootte van het maatschappelijk kapitaal als basis voor de beoordeling als in dit wetsontwerp omschreven, kan worden gebruikt zulks in verband met een geval genoemd door prof. mr. W. C. L. van der Grinten in de rubriek „Departementale opvattingen”. Ten antwoord daarop diene dat de huidige richtlijnen in paragraaf 7 bepalen dat tussen de voornaamste activiteiten van de vennootschap en het geplaatste deel van het maatschappelijk kapitaal, mede gelet op de andere financieringsmogelijkheden, geen kennelijk onredelijk verband mag bestaan.

gevraagd wordt of het geen aanbeveling verdient een beroep op de gewone rechter mogelijk te maken, nu deze krachtens het wetsontwerp 10 400 zich toch ook meer met de nietigheid en de ontbinding van vennootschappen zal gaan bezighouden. De ondergetekende geeft er de voorkeur aan dat het college dat tot dusver in beroepszaken adviseert, namelijk de Raad van State, met deze taak blijft belast, zij het in een andere vorm, zoals in de nota van wijzigingen is voorgesteld. Zoals reeds hierboven is betoogd, is deze toetsing ruimer dan een toetsing door de gewone rechter zou kunnen zijn.

Ten slotte wordt de vraag gesteld in hoeveel gevallen gedurende de laatste drie jaren een verklaring van geen bezwaar is geweigerd en hoeveel verzoeken thans aanhangig zijn, die meer dan een jaar geleden zijn ingediend. Gedurende de laatste drie jaren is in 16 gevallen de verklaring van geen bezwaar geweigerd. Zoals reeds in de inleiding is betoogd, zegt dit aantal op zichzelf weinig. Thans zijn op het departement nog 19 verzoeken in behandeling die meer dan een jaar geleden zijn ingediend.

Aan het ontwerp is een bepaling omtrent inwerkingtreding bij Koninklijk besluit toegevoegd. In verband met de verschillende wetsontwerpen op het gebied van het vennootschapsrecht, welke thans aanhangig zijn, kan de volgorde van inwerkingtreden van belang zijn voor de onderlinge samenhang.

De Minister van Justitie,
C. H. F. POLAK.